

ri, *Top. Arno*, 73) «fratri meo *Baio*» a. 1002 (*Cart. S. C.*); *Baig*, cogn. empordanès; *Badius* NP hisp. (Hübner, *Hisp. Chr.* 783).

Acabarem esmentant una etimologia errònia, que hom ha atribuït a (I), identificant, amb fonètica impossible, una població que Ptolemeu posava a Hispània, i que, per la mera assonància, P. de Marca volia identificar amb *Bages* i amb la ciutat de Manresa (*Marca Hisp.* II, xxiii) i altres han cregut haver d'atribuir als lacetans: les freqüents confusions d'aquests amb els jaccetans i el detestable pseudo-mètode sonotimològic han fet que hom ho pengi tant a *Bagà* com a *Bages*.

Bagils cogn., V. *Veïls* *Bago*, *Bagós*, *Bagues*, V. *Bac* *Bagudà*, V. *Begudà* (s. v. *Bagà*) *Bagué*, V. *Veguer*

BAGULDONA, *Rec de la ~*

En el te. de Valls (Alt Camp), que els vells valencians tenen per nom antic. Potser d'un NP aràbic (*Abu-Ḥaldūn*, amb el canvi quasi normal de *ḥ* en *g*, i metàt. de *u*-*a*: és deriv. de la productiva arrel antroponímica *ḥld*, encapçalada per *Ḥalīd* (que Huber, Littmann i Hess, 21) troben en diverses zones d'Àràbia i és també d'Algèria (*GGAlg*, 218a). El famós Ibn-Ḥaldūn (nat a. 1332), sembla que era d'una família, els *Benu-Ḥaldūn* del Yemen i el Hadramaut, establerta després a Esp., encara que l'historiador emigrà a Tunis. Un *Burğ* *Ḥaldūn* 'torre de *Ḥaldūn*' consta en un privilegi de 1253 al *concejo* de Sevilla (Gzz. Palencia, *Lit. Ar-Esp.* 166; Huart *Litt. Ar.* 345, Godoy Alcántara, *Apell. Esp.*); *Ḥaldūn* i *Ḥaldūnī* és també nom algerià i així mateix *Bu-Ḥeddunī* (*GGAlg.*). Més dubtós fonèticament seria fer-ho venir del citat *Burğ Ḥaldūn*; i massa forçat cercar-hi algun enllaç etimològic amb el nostre NL *Boldú*. Més fàcil el que suggereixo a l'article *Ulldecona* (< VULTICONNA); o simplement metàtesi de *Gombaldona*, del NP derivat de *Gom-bau* (V. art.).

Bagunyà, V. *Borgonyà*

La BAIA i TABAIA

Nom de dos veïnats rurals del te. d'Elx, nom segurement relacionat amb el de TABAIA, més apartat però també a Elx. SGuarner (*Introd.*, 44) admeté que aquest era un nom ibèric amb un element *Ta-* prefixat, donant ja a entendre (tàcitament) la connexió amb *Baia*. Aquest nom designa dos veïnats diferents i pròxims: *La Baia Alta* i *La Baia Baixa* (xxxvi 132.10, 136.10); *Tabaià* designa especialment el gros serrat que separa els te. d'Elx i Asp. (*GGRV* 924n.), es troben doncs cap als extrems oposats dins el te. d'Elx (veg. *GGRV*, mapa del partit judicial).

El terme «ibèric» que usà aquí En Sanchis Guarner és una expressió vaga, i probablement inadequada,

que es basa només en una nebulosa concepció de la tesi (tan imprecisa, i no del tot inversemblant, però incertíssima) del parentiu entre ibèric i bereber. Que en bereber hi ha un article *ta-* + *-t*, que sovint queda aglutinat en tota l'onomàstica bereber, i fins magrebina (aràbiga), és un fet ben conegut, i en l'antroponímia algeriana els NPP amb *Ta-* aglutinat es compten per desenes i dotzenes (*GGAlg* pp. 356-68, també *Te-* etc.).

En la toponímia ibèrica hi ha, si bé molt esparsos, alguns casos de parelles de noms que recorden això (*Ibi/Tibi*), però són poblacions grans i antigues (no pas toponímia menor, com la que ací ens ocupa). És ben imprudent seguir aquests mètodes nebulosos i poc crítics, quan no compten amb altres fonaments.

Majorment que per a *Tabaià* hi ha una etimologia més fundada. El mot hispànic *tàpia* (d'arrel probablement no pre-romana *DECat*, s. v.) existia també en mossàrab, i des d'aquest s'havia estès a l'hispanoàrab i l'àrab africà (*DECat*); amb la *p* arabitzada, *RMA* registra *tābiya* amb la glossa catalana «tàpia» (603.1, 134a2); i Simonet (*Glos. Mozár.*) el documenta usat ja per Ibn Haukal (S. x), així com Ibn Adarí i l'Idrissí. El plural seria *tābiyāt* en vulgar (encara que se n'arribà a formar un plural fracte, *ṭayābī*); i el dual (únic possible) *tābiyān*; de l'un ¹ o l'altre sortia fàcilment *Tabaià*, car la *ī* de l'àrab (oscillant sempre entre la nostra *i* i la *e*) apareix com *e* en els manlleus; és clar que *a-e-á* esdevenia *a-a-á* (*melgrana* > *magrana*, *biṭāna* > *badana* etc.).

Està ben comprovat per la mateixa toponímia valenciana i catalana en general, que no hi són rars els berberismes (que ens guardarem de confondre amb els iberismes), veg. el meu estudi, *EntreDL* II, 316-330. I és que entre els moros valencians abundaven —fins en grans masses— els berebers arabitzats. Havent-hi entre ells tants bilingües berberòfons (o almenys berbero-gnòstics) no pot fer escrúpul admetre que entre els d'Elx en part es vagi deglutinar *Ta-* (pres per article bereber): d'on *Baia* (potser *Al-baia* > *La Baia*); i com que eren dues, aquí partim necessàriament del dual *tābiyān*, distingides avui *La Baia Baixa* i *Baia Alta*; en progressar la romanització, els moriscos canviarien un *Al-Bayān* dual en els dos singulars *La Baia Alta* i *La Baia Baixa*. Pogué ajudar-hi encara l'arabisme pur (*bāṭin*, *baṭian*) que haurem de posar a la base dels noms de l'article següent.

Afegim-hi *La Baiona Baixa* a Mutxamel (xxxvi, 162.141; també en IGC però corromput *Mahones*) que deu ser diminutiu català de *La Baia* (més difícil que surti fonèticament de *Bayān* o del dual **Bajāni*). Llavors potser també hi podem afegir *El Baion* al Fondó de les Neus (xxxvi, 82.14). Sembla que tots dos podrien representar un plural masculí àr. en *-ūn*.

¹ Observem que *Tabaià* es troba just a la frontera lingüística: qui sap si no ve d'una pronúncia murciana de la gent d'Aspe, que emmudeixen les consonants finals (com ho era la de *tābiyāt*) fins quan proven de parlar en la nostra llengua.